

cuvinte a limbei lorü. Agricultura este ocupaþiunea principală a Chinesilorü și se consideră o ocupaþiune demnă și pentru imperatorü ; cu tóte acestea în fie-care anü o mulþime de ómení pierü de fóme. Tótă țera este percursă cu canale. Flutirea lăuntrică este desvoltată ; comerþiü exteriorü mai nu este. Din cea mai mare anti-citate, Chinesii posedau tóte miþlócele civilisaþiunii europene : busola, și nu sciü a plutí pe marea ; pulberea de tunü, și nu sciü a se apăra ; presa, și n'aü făcutü nici o descoperire mare ; nu cunoscü ce va se ñicá o-piniune publică, și zacü în servitute.

II. ISTORIA INDIEI.

1. Positiunea Indiei. India (la aborigeni Iambud vipa, locul lemnului vieþei) este o peninsulă terminată la sudü în forma unui triunghiü ascuþitü și udată de doue mări : Indiană și Bengală ; érá la nordü, încungiurată de înalþii munþi Himalaya. Ea cuprinde totü feliulü de localitaþi : cóme de munþi cu omätü, înălþimi plane și văi, totü feliulü de clime și totü feliulü de produse, de la mușchií polari péné la bananașii tropici, de la corale péné la gigantií elefanþi, de la granitü péné la almasü. Căldura tropică din India se stâmpără prin marile riuri : Indus, Ganghes, Brahmaputra și alte cari, pogorindu-se din munþii Himalaya, întră în magnificele șesuri acoperite cu păduri de palma și bananu. Fluviulü Ganghes în curgerea sa, carea este de câte-va sute de mile, primesce o mulþime de afluate și vr'o unspre-þece riuri mari, și vârsându-se în marea forméză o deltă. Gangesulü are o însemnatate religiósă la Indieni : chiar și acum apele lui sunt visitate de mulþi peleriní. Pali-

bothra în pământul Prasiloră, fî cea mai mare și mai frumoasă politie a Indiei. Ea avea 64 de porți și vr'o 570 de turnuri pe murii sei cei tari.

Grecii și Romanii cunoseau foarte puțin India. Descoperirea monumentelor scrise și a artelor vechilor indienii, și studierea istoriei vechi a acestui popor de pe aceste documente, s'au început abia în secolul XVII, de învățatul englesu Wiliam Jones, și din acel timp se continuă de societățile asiatiche din Londra și Paris, și de diferite persoane private.

2. Privire istorică asupra Indiei. Nu putem dice nimic afirmativ de poporele ce au populat India din vechime, din cauza lipsei de chronice și chiar de tradițiuni. Din toate tradițiunile cari au ajuns pînă la noi, se vede numai aceea că, din timpuri inmemorabile, locuitorii aborigeni negri a peninsulei, fură cucerii de seminția albă a Brahminilor și a Bananianilor, venii din părțile de sus a Indostanului. După o luptă îndărătnică, ei își respândiră civilizațiunea și stăpînire, pînă la Ceylan, făcînd pe aborigeni parias. După lupta veniților cu aborigenii urmă, fără îndoială, lupta castei preuților cu cea a militarilor, carea se fini în profitul puterii spirituale. Din toate poemele vechi se vede că, India în vechime eră împărțită în mai multe state mici și independente, guvernate de *ragi* sîu *regi*.

Istoria Indiei devine mai cunoscută din timpul expedițiunii lui Alexandru cel Mare (327 a. Chr.)

Cucerind Asia orientală, Alexandru intră triumfătoriu în India și străbătî pînă la riul Hyfasis. Ragia sîu regele Taxil, care domnia în acel timp dincolo de Indus, închie pace cu cuceritoriul macedonenu; înse Alexandru întimpină o rezistență opiniatră din partea altui rege putinte, Poru. Bătîndu pe acestu rege și în-prietenindu-se cu d'ensul, Alexandru intră în luptă sîngerosă cu alți regi a Indiei. Înse apropiindu-se de Gan-

ges, de pământul Prasilorū, soldații macedoneni nu voira a merge mai departe, temându se de puterea Indienilorū. După departarea lui Alexandru, Sandrocottu, unū omū de origine neînsemnată, resculă locuitorii țelorelurū apusene, ucise pe locotenentulū lui Alexandru, puse mâna pe totă India apusană și unī cătră ea țera de dincolo de Ganges. Succesorii lui Sandrocottu, fură alternativ când tributarii regilorū Syriei, când independinți. Relațiunile de aprópe cu Grecii făcură pe Indieni cunoscuți cu civilizațiunea europeană. În acestū timpū, pe la 100 a. Chr. trăia vestitulū rege Vikramaditja. Prin ajutoriulū lui artele și sciințele agiuseră unū înaltū gradū de desvoltare, și domnirea lui se socóte secululū de aurū a literaturēi sanscrite. Poporulū indianū își arētă recunoscința cătră acestū rege, începēndū a-și numera anii de la suirea lui pe tronū (anume de la 78 a. Chr.). Din acestū timpū pēnē la lățirea mahometismulū în evulū međiū, istoria Indiei devine érăși puçin cunoscută: invasiunile Scythilor, a Parthilor și a seminițiilor mongole, produseră numai o estermiinațiune provisorie a populațiunii.

3. Civilitatea vechilorū Indieni. Locuitorii Indiei se împărțiau în patru caste (adică clase sociale, distinctū marcate unele de altele; trecerea dintr'o castă în alta eră aspru oprită); casta Brahminilor séu a popilorū, Chattryasilor séu a militarilorū, Waishiasilor séu a industriașilor și casta Sudras séu a servilorū. Cele trei d'ântēiū, erau compuse din poporulū cuceritoriū și se deosebiaū de cea din urmă, carea eră compusă din locuitorii aborigeni, prin dreptulū ce aveau de a cetf cărțile sante, Veda, și prin dreptulū de a purta brfū. Casta Brahminilorū avea mai multe drepturi și privilegii de câtū tóte cele-alte; ei puteau citf și esplica Veda, aduceau sacrificii, anunciau voia zeilorū, asistau la judecāțele și consiliile regilorū, cărora li arataū adūncă reverință.

Pământurile Brahminilor erau scutite de impozite și Brahmini de pedepsă cu moarte. Datoria castei a doua, a militarilor, era de a apăra poporul cu arma; ei aveau dreptul de a ceti dar nu și a explica Veda; a aduce sacrificii dar nu și a sacrifica, și dreptul de a da milostenii dar nu și de a le primi. Casta a treia a industriașilor era cea mai numeroasă; ea putea să se ocupe cu agricultura, comerțul și păstoria. Casta a patra se compunea de paria cărora sub pedepsă de moarte să opriă cetirea Vedelor.

Guvernul în India fu în cea mai mare parte, monarhică și ereditară după dreptul primogenitiei. Regele era din casta militarilor, înse puterea lui să mărginea foarte de către Brahmini, cari prescriau chipul viețuirii și a ocupațiilor lui.

Încă din timpurile cele mai vechi, India se consideră ca țera abondantă cu totu felul de produse naturale. Afară de argint, mărgăritari, petre scumpe, os de elefant, boiele și rădăcină mirositoare, ea posedă o mulțime de bumbac, de unde și obiectul principal al comerțului din întru și din afara a Indiei erau pânzurile. Punctele principale de comerț erau în părțile nordice a Gangesului. Comerțul se făcea prin caravane; trebuie înse a mărturisi că proprii indienți foarte rar întreprindeau călătoria în țeri străine pentru a-și vinde produsele.

Religiunea indiană cunoscea o ființă supremă, eternă, infinită, tot-puternică, care creă totul. Această ființă, numită Para-Brahma, se arată în chipul a trei zei: *Brahma*, *Vichnu* și *Siva* cari compun treimea indiană, cunoscută sub nume de *Trimurtia*, și cari are trei însușiri: creațiunea, conservarea și destrugerea. Brahma este spiritul creatorii: el determină la nascerea fie-căruia om totu aceea ce trebuie să se întâmple cu el în viață. Siva este deus distructori și regeneratori. Vichnu este providința

și conservatorul vieții. Afară de acești trei zei principali, religiunea Indienilor recunoștea încă generațiunii întrege de zei și zeițe, avându fie-care însemnătatea sa particulară. Tote puterile și fenomenele din natură și omă se socotă de Indieni ca o arătare a lui Para-Brahma. Ast-feliu religiunea Indienilor eră unū pantheismū (totū țeismū). Indieni credeaū și în nemurirea sufletului: după părerea loră înse sufletul trebuia mai ăntăii să se curețe de vițiile și slăbăciunile omenesci; după mórtea corpului, sufletul trecea în altū corpū mai inferiorū, și numai după mai multe mi de anī de trecere d'intr'unū corpū într'altulū sufletul curățitū se întórce la țeitate—principiulū seū. Potrivitū acesteī ideī Indieni desprețuiaū viața și-și aflaū fericirea într'o neactivitate contemplativă. Religiunea Indienilor servī de isvorū mai multorū secte; d'intr'insele este însemnatū buddhismulū seū buddhismulū ¹ care respingea castele. Prin acēsta elū a intărtatū asupră-și casta brahminilorū și a militarilorū cari, după crunte persecuțiunii, flū a-lungară din India. Budhismulū trecū atunci în China și în insula Ceylan.

Indieni desvolară o civilisațiune propriă încă din timpurile cele mai antice. Limba sanscrită care se întrebuintă de Indieni vechi, este una din cele mai avute și mai fonetică limbă din lume. Indieni o numiaū limba țeilorū: în ea sunt scrise cărțile sante și în genere

¹ Buddhismulū apărū pe la sec. X. a. Chr. și vorbele sanscrite conținute în elū probéză că eși din India. Fundatorulū seū Arddha Chiddi dīn o familie însemnată, părăsi la etatea de 29 anī plăcerile lumii, și se dede unei viețe aspre și la meditațiunii filosofice. Sub inspirațiunile ce se producū de ordinarū din o asemenea viață, schimbându-și numele în Gotama (celū ce ucide sensurile) începū a predica noua sa doctrină. Buddhismulū proclamându egalitatea tuturorū ómenilorū, și introducēnd în elū dogme de origine străină cari-lū făcură accesibilū vulgului, deveni religiunea unei ¹/₁₀ a neamului omenescū.

(Nota editorului)

10. 26. 26. G. J. 26.

tôte operele anticității indiene. Cele mai vechi compunerii sanscrite sunt patru vede, adică cărți religioase. Legile civile sunt cuprinse în cărțile lui Manu. Literatura indieniă este foarte avută în epopee; cele mai principale și mai importante dintr'însele sunt: *Ramayana* și *Mahabharata*. Obiectul celei d'ântăia este victoria spiritului deescu a lui Rama, asupra lui Ravana, regele spiritelor rele; obiectul celei de adoua (conținătoare de 100,000 versuri) este arătarea lui Vichnu pe pământu, și victoriile purtate de spiritele cele bune sub comanda lui, asupra spiritelor rele. Fiindu că la Indieni predomină fantasia asupra celor-alte facultăți spirituale, de aceea poemele lor se distingă prin o mulțime de comparațiuni: se însemnă înse în genere o lipsă de regularitate și de frumos. Filosofia și științele esacte avură în India o dezvoltare însemnată. Din timpuri încă necunoscute, Indieni observau întunecimile, numerau anii solari și lunari.

Cătră monumentele artei indiene se pot referi: 1° templele separe în stînci sub pământu; 2° templele separe în stînci pe pământu; și 3° producțiunile ordinare a sculpturii. Templele cele mai însemnate, din prima clasă, se află pe insula Elephantina și în Elora. Către cele din clasa a doua, aparțină cele șapte vremi său monumentele mahalipurasce de pe malul Koromandelu, cari cuprindeau în sine nu numai temple, dar și un strălucit palat regal, său mai bine o vastă cetate mai totă sepată în stîncă. Cătră clasa a treia se pot reporta templele ordinare, cea mai mare parte din aceste monumente se află pe malul Koromandelu în intrul peninsulei și în Java. Tradițiunile pună construirea lor într'unu timpu foarte departat. Tôte frumoșele arte sunt concentrate în temple. Ele sunt dovedii vii de marea însemnatate ce aveau popii în India.